

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу

"Економіка природокористування"

студентів ОКР «бакалавр», спеціальність 014.07 «Середня освіта. Географія»

Обсяг	Загальна кількість: кредитів за ECTS - 4; годин - 120; залікових модулів - 3; змістовних модулів - 2
Семестр, Рік	8 семестр, 4-й рік навчання ОКР «бакалавр»
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач	Хомич Лариса Василівна; к. геогр. н, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	0482687693
E-mail:	khomich_onu@i.ua
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	очні консультації за затвердженим графіком

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:

e-mail: khomich_onu@i.ua, Google Classroom, Viber, Telegram, Zoom

телефон: 0482687693

аудиторія: за розкладом занять, Zoom за умови дистанційного навчання

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Навчальна програма дисципліни «Економіка природокористування» складена відповідно до освітньо-професійної програми для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціалізацією 014.07 «Середня освіта. Географія» спеціальності 014 «Середня освіта» у якості дисципліни вибору студентів.

Навчальна дисципліна за характером є міждисциплінарною, сформувалася та розвивається на основі взаємодії економіки, екології, суспільних, географічних наук, має зв'язки з конструктивною географією та геоекологією.

Предмет вивчення дисципліни - еколого-економічні інструменти регулювання процесу взаємодії суспільства та природи, економічного регулювання процесів використання природних ресурсів та стимулювання охорони навколишнього середовища.

Пререквізити курсу: отримані теоретичні знання та практичні навички, отримані під час вивчення дисциплін: «Економічна теорія» «Біогеографія з основами екології» «Використання природних ресурсів та їх охорона», «Геоекологія та виховання екологічної свідомості» та продовжує формування у студентів ОКР «бакалавр» сучасного розуміння економічних підходів та механізмів регулювання процесу природокористування та формування економічних основ процесу екологізації суспільства.

Мета курсу - одержання теоретичних знань та практичних навиків щодо застосування еколого-економічних механізмів та методів управління процесом природокористування з метою оптимізації взаємодії суспільства та природи.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- а) загальних: базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін (ЗК1, ЗК5, ЗК6, ЗК7, ЗК7);
- б) фахових загальних (ФК2, ФК4, ФК10, ФК11, ФК15, ФК16, ФК17, ФК18);
- в) спеціальних фахових знань і розуміння та умінь (ПРН2, ПРН3, ПРН4, ПРН7, ПН11, ПРН16, ПРН26, ПРН29).

Завдання дисципліни:

- вивчення економічних аспектів взаємодії суспільства та природи;
- ознайомлення з положеннями концепції сталого розвитку та проблемами екологізації економіки;
- ознайомлення з методикою економічної оцінки природних ресурсів та благ;
- аналіз співвідношення адміністративних заходів та ринкових механізмів в організації природокористування на різних адміністративно-територіальних рівнях
- оцінка економічних наслідків забруднення середовища та погіршення якості ресурсів;
- ознайомлення з основами організації платного природокористування в Україні та в інших країнах;
- вивчення економічних та адміністративних методів стимулювання зниження природомісткості, матеріало-, енергомісткості виробництва;
- формування потреби в еколого-економічних знаннях й уміннях, розуміння сутності шляхів вирішення еколого-економічних проблем;
- розгляд основ еколого-економічної політики країн та досвіду міжнародного співробітництва у сфері охорони навколишнього середовища.

Очікувані результати. Здобувач повинен:

знати:

- сутність основних категорій, понять і термінів навчальної дисципліни;
- еколого-економічні інструменти регулювання процесу природокористування;
- сутність поняття «екологізація економіки», напрями та засоби екологізації економіки;
- сутність поняття “природоємність економіки” та методи визначення величини природоємності;
- сучасні методологічні підходи до економічної оцінки природних ресурсів та природних благ;
- зміст поняття “зовнішні ефекти”, види зовнішніх ефектів та сутність процесу їх інтерналізації та основні напрями інтерналізації зовнішніх ефектів;
- види еколого-економічних інструментів, принципи їх дії та функції;
- основні компоненти платного природокористування в Україні;
- види платежів за використання природних ресурсів та порушення природного середовища;
- економічні інструменти екологічної політики, економічні засоби стимулювання природоохоронної діяльності;
- механізми державного регулювання у сфері природокористування, охорони й відтворення природно-ресурсного потенціалу;
- зарубіжний досвід застосування еколого-економічних інструментів та екологічної політики.

вміти:

- давати оцінку ефективності використання еколого-економічних інструментів та їх впливу на природокористувачів;
- використовувати різні методи економічної оцінки природних ресурсів;
- аналізувати основні напрями та практичні заходи щодо екологізації економіки;
- використовувати показники та індикатори сталого розвитку для оцінки екологічної ситуації;
- оцінювати еколого-економічні збитки від забруднення середовища;
- аналізувати стан та оцінювати ефективність заходів державної еколого-економічної політики;
- здійснювати комплексний аналіз екологічної ситуації рівня забруднення території адміністративних областей України на основі аналізу статистичних даних;
- оцінювати ризики, які виникають в процесі природокористування;
- використовувати на практиці заходи щодо стимулювання ощадливого використання природних ресурсів та ефективного природокористування.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Навчальна дисципліна «Економіка природокористування» включена до освітньої програми напряму підготовки за спеціалізацією 014.07 «Середня освіта. Географія» спеціальності 014 «Середня освіта» у якості дисципліни вибору студентів.

Види занять: лекції, семінари, практичні, лабораторні заняття. Мова викладання: українська. Форми навчання очна, за необхідності – дистанційна.

Під час викладання дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні (демонстрація тематичних презентацій Power Point), практичні, навчальна дискусія, пояснення, пошуковий під час самостійної роботи студентів.

Обсяг курсу: лекцій (40 год.) та практичні, семінарські заняття (20 год.), лабораторні заняття (22 год.), самостійна робота студентів (38 год.).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи економіки природокористування. Екологізація економіки.

Тема 1. Об'єкт, предмет та завдання курсу „Економіка природокористування”. Основні поняття та категорії.

Тема 2. Економічний розвиток та екологічний чинник. Концепція сталого (збалансованого) розвитку. Природомісткість та її показники

Тема 3. Економічна цінність природи та методи оцінки природних ресурсів та благ.

Тема 4. Зовнішні ефекти, їх види та шляхи інтерналізації зовнішніх ефектів.

Тема 5. Екологізація економіки. Напрями екологізації.

Тема 6. Механізми управління природокористуванням та сутність еколого-економічної політики.

Тема 7. Екологічні стандарти, екологічне нормування, екологічні обмеження та ліміти.

Тема 8. Оцінка економічних збитків від порушення природного середовища та економічна ефективність природоохоронних заходів.

Змістовий модуль 2. Еколого-економічні інструменти впливу на природокористувачів.

Основи платного природокористування в Україні. Основи еколого-економічної політики.

Тема 9. Формування економічного механізму природокористування. Платність природокористування та економічне стимулювання природоохоронної діяльності.

Тема 10. Еколого-економічні інструменти, їх види та принципи застосування.

Тема 11. Основи платного природокористування в Україні. Плата за використання природних ресурсів за порушення природного середовища.

Тема 12. Оцінка впливу на довкілля (ОВД). Екологічне нормування. Екологічний аудит. Екологічна стандартизація та сертифікація. Практика застосування в Україні.

Тема 13. Основи еколого-економічної політики. Формування екологічної безпеки держави та регіонів. Екологічний паспорт регіону.

Тема 14. Еколого-економічні проблеми природокористування у міському господарстві. Екологічний паспорт міста.

Тема 15. Міжнародний досвід та співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища.

Рекомендована література

Основна:

1. Мельник Л. Г. Екологічна економіка. Підручник / Л.Г. Мельник. –Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. – 346 с.
2. Мельник Л.Г. Сотник І.М., Чигрин О.Ю. Економіка природних ресурсів: навч.посібник. Суми: Університетська книга, 2010. – 348 с.
3. Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник / за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. –Х.: ХНУМГ, 2014. – 280 с.
4. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням: Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника та к.е.н., проф. М. К. Шапочки. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. — 759 с.

- Садченко О. В., Нічитайлова Н.С., Андерсон Н. В., Нічитайлова М.С. Економіка природокористування. Одеса: Астропринт, 2011. – 185 с.

Додаткова:

- Данилишин Б. М. Економіка природокористування: підручник / Б. М. Данилишин, М. А. Хвесик, В. А. Голян. –К.: Кондор, 2010. – 465 с.
- Борейко В. І. Економіка довкілля та природокористування: Навч. посібник. –Рівне: НУВГП, 2011. –255 с.
- Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище. Частина 1. Нормування інгредієнтного забруднення: навчальний посібник / Петрук В. Г., Васильківський І. В., Іщенко В. А., Петрук Р.В., Турчик П. М.–Вінниця : ВНТУ, 2013. –253с.
- Царенко О. М. Основи екології та економіка природокористування / Царенко О. М., Несветов О. О., Кадацький М. О. –Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. –759 с.
- Закон України «Про екологічний аудит»// Офіційний вісник України. 2004. № 29. С. 44-50.20.
- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.17 №2059-VIII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
- Закон України «Про екологічну мережу України» // Офіційний вісник України. 2004. № 29. С. 53-60.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням встановлених термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час виконання контрольних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та виконання практичних, лабораторних завдань в процесі заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов’язковим. За об’єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль з метою перевірки рівня підготовки та засвоєння знань студента та поточного оцінювання здійснюється під час проведення занять, за результатами семінарських занять у вигляді тестування, опитування, участі у дискусії, за результатами виконання практичних, лабораторних робіт та ін.

Поточний контроль														Модульний контроль	Сума балів	
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	20	100
5	5	5	5	5	5	6	5	6	5	6	6	6	5	5		

Самостійна робота студентів

Даний вид роботи студентів складається з самостійного опрацювання навчально-методичної літератури, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, додаткової літератури, статистичної інформації, програмного матеріалу даної навчальної дисципліни